

Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek

"Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék..." (Vörösmarty Mihály)

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása havonta megjelenő kiadványa

**V. évfolyam 53. szám
2001 július**

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulásának tagszervezetei: a **II.** kerületi, **VI.** kerületi, **IX.** kerületi és **XI.** kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzatok, valamint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén délután 17 órakor - hívtottan és hívatlanul mindenkit szeretettel vár klubdélutánjaira a Budapest V. Semmelweis utca 1-3. I. emeleti zeneterembe.

Az örmény hitvallásból

Július

"Hiszünk a Szentlélekben is; a nem teremtettben és tökéletesben, aki szólt a Törvényben és a prófétákban. Leszállt a Jordánra, az apostolok által tanított és a szentekben lakozott."

Az Atya szereti a Fiút, a Fiú szereti az Atyát, s ez a kölcsönös szeretet olyan erős, hogy megszemélyesedik, így áll előttünk a Szentháromság harmadik személye, a Szentlélek. Ő közvetít, Ő tölt be mindent.

A hitvallás röviden felsorolja a Szentírásból a Szentlélek működését. A legfontosabb, ami ránk is vonatkozik, ha úgy élünk, hogy Ő a szentekben lakozott, és lakik mind a mai napig és mindörökké. Hiszen az apostol is mondja: nem tudjátok, hogy a Szentlélek temploma vagytok?!

Dr. Sasvári László

Koszorúzás

Szép, derűs nap volt 2001. június 8-án. Délelőtt 11-órákor kezdődött az ünnepség a Budapest III. ker. Csetz János utca 2. számú háznál, amelyen a Honvédelmi Minisztérium, az Argentín Nagykövetség, a Magyarok Világszövetségének vezető tisztségviselői, a Külügyi Hivatal, a volt és a leendő argentin nagykövet urak, valamint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület képviselői és tagjai, a Csetz család ma Magyarországon élő rokonai, a Fodros utcai Angol-Német Tagozatos Általános Iskola népes diákcsoportja Bíró Andrásné igazgatóhelyettes vezetésével, más örmény szervezetek képviselői, az utca járókelői szép számmal vettek részt. Valamennyien azért, hogy megemlékezzenek **Csetz Jánosról**, az erdélyi, valamint örmény gyökerű székely, magyar és argentin hősről, születésének évfordulóján. Díszörség, forgalomkorlátozás, ünnepi hangulat.

Az argentin és magyar himnuszok elhangzása után elsőként *Horacio Antranik Chalian* argentin nagykövet úr, aki maga is örmény származású, Csetz tábornok argentinai aktivitását méltatta: hogyan vált az emigráns magyar menekült Argentína első számú katonai hőségé. E

megtiszteltetést nem hadszíntéri hőstettekkel, hanem szervezőképességével érte el, mint pl. a Katonai Akadémia, a Térképészeti Hivatal, vagy a vasútépítés.

Homoki János államtitkár úr ismertette a hős tábornok teljes életútját, Magyarországon és Argentínában, kiemelve a 48-49-es szabadságharc erdélyi hadjáratában elért eredményeket.

Patrubány Miklós, a Magyarok Világszövetségének elnöke elsősorban a székely és az örmény gyökerekről beszélt, valamint arról a fogadtatásról, amelyben része volt, amikor Argentínában járt, a Czetz által alapított és ma is róla elnevezett Akadémián. Czetz János emléke ma is annyira él az argentin katonai berkekben, hogy az azonos gyökerű, maga is székely és erdélyi örmény elnököt szinte államfőnek kijáró tisztelettel fogadták, kalauzolták.

dr. Issekutz Sarolta a hős tábornokra emlékezve két dologra hívta fel a figyelmet. Az ott jelen lévő fiatalsághoz (a Fodros utcai Általános Iskola tanulóihoz) szólva kiemelte a múlt tisztelete, becsülete megőrzésének kötelezettségét, amelyből mindig erőt lehet meríteni.

Reményik Sándor Öröktűz c. verséből idézte:

Egy lángot adok, ápold, add tovább. És gondozd híven.

A felnőttek, az egyének és a kis közösségek, civil szervezetek felelősségére is kitért. Ezzel kapcsolatban felolvasta Czetz Jánosnak *Szongott Kristófhoz* írott, igen elkeseredett hangvételű válaszlevelét. Szongott Kristóf, a szamosújvári középiskola tanára, az Armenia főszerkesztője, a magyarörmény közösség nevében a Millennium idején hazahívta az agg tábornokot, hogy vegyen részt az ezeréves megemlékező ünnepségsorozaton. Sajnos, az akkor már egészségileg megrokkant idős tábornok nem tudta vállalni a hazautazást. Az előadó kiemelte, sajnálatos módon Szongott Kristóf volt az egyetlen, aki hazahívó levelet küldött Czetz Jánosnak.

Tudni kell, hogy a Millenniumi ünnepségek idejében ő és Görgey voltak az utolsó élő 48-as tábornokok, Czetz Jánosról mégis megfeledkezett a hivatalos állami gépezet. Akkor egy kicsiny közösség gondolt csak az idős hősrre. Fontos, hogy az egyének és a civil közösségek is aktívan közreműködjenek saját hőseik emlékének ápolásában, ne várják azt kizárólagosan a hivatalos állami szervektől. *"Nincs nagyobb bűne a népnek, mint a nagyjai iránti hálátlanság!"*

Czetz János emlékének megőrzésével kapcsolatban fontos szerepet tölt be a mi egyesületünk is. Magyarországon és Erdélyben a *Sasi - Betegh* család, különösképpen Magyarországon *dr. Sasi Nagy Istvánné*, Argentínában pedig *vitész Ladányi Domonkos*. Ők pl. aktívan közreműködtek abban, hogy Gidófalva és Santo Tomé városok között testvérvárosi kapcsolat épülhetett ki, valamint abban, hogy Czetz János szülőháza kertjéből, valamint a piski és nagyszebeni csata színhelyéről származó erdélyi föld került Argentínába, Czetz János sírhelyébe. Megemlítendő, hogy a Sasi Nagy család több Czetz domborművet készíttetett és adományozott Argentínának, valamint szülőföldjének.

A Honvédelmi Minisztérium, az Argentin Nagykövetség és a Magyarok Világszövetsége koszorú után az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület részéről *dr. Issekutz Sarolta*, *Fancsali János*, a család részéről *dr. Sasi Nagy Istvánné* és *Sasi Nagy Pál* helyezték el az emlékezés koszorúját az emléktáblánál.

A koszorúzásokat követően az ünnepséget nagyon kedves, 48-as dalokból és versekből összeállított műsor zárta, amelyet a Fodros utcai Általános Iskola tanulói adtak, akik évek óta lelkes résztvevői a megemlékező ünnepségnek. Az egyesület könyvajándékokkal köszönte meg közreműködésüket.

Mint azt az emlékbeszédekből megtudtuk, az emléktábla az utóbbi években 1848-49-es kegyeleti helyként működik a III. kerületben, hiszen minden év március 15-én ide vonulnak ki az általános iskolák, hogy megemlékezzenek e dicső eseményről.

Az emléktáblát *Jengibarjan Mamikon* domborműve díszíti.

Részlet Czetz Jánosnak Szongott Kristófhoz írott leveléből.

"Buenos - Aires november 24. 1896.

T.cz. Szongott Kristóf úrnak, az "Armenia" szerkesztője és tulajdonosa Szamosújvártt.

Tisztelt Honfitársam és Barátom!

Utolsó, Szamosújvártt okt. 21-én kelt szíves levelére rögtön kívánok felelni, valamint annak tartalma igényli, teljesítvén egyszersmind szívem sugallatát is. - Fogadja valódi barátságos soraiért legforróbb hálámat! Mert csakugyan különös, hogy *ötven évi* hontalan vándorlás után *egyedül* egy nagyszellemű, munkához szokott hazafi emlékezzék meg a menekültről, in effigie Nagyszebenben felakasztott honvéd tábornokról...

Ki hitte volna 1848-49-ben, hogy a nagylelkű, minden érdemet gyorsan elismerő és talán némelykor túlzott szümpáthiával megtisztelő magyar nép, annak kormánya és képviselői egy ilyen alkalommal, mint a millenniumi ünnepség, ne emlékezzenek meg azokról, kik a független kormány eszméjéért vérüket ontották, állásukat, jövőjüket áldozták fel a haza oltárán - és irántuk még egy kegyeletes szóval vagy felhívással mutatta volna háláját? És íme mégis úgy történt! Mert ki nem tudja, ha kissé analizálja az 48/49-iki történeteket, hogy a mai állami állapotot csak is az akkori honvédsereg és vezérei áldozatkészségének, rendületlen hazaszeretetének köszönhetni? Kimutatván a bámuló világ előtt azt, hogy mire képes a magyar! És ez alkalommal az igazságszerető történetíró meg fogja mutatni, miszerint nagy eposzában az erdélyi hadseregnek ha nem is első, de a legfontosabb szerep jutott?..."

Tárlatlátogatás a Fűvészkertben

Június 26-án az Illés utcai oázisban húszan emlékezetes sétán vettünk részt az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület szervezésében.

Wertán Zsolt igazi tárlatvezetést tartott a csodás kert és növényei, építményei, mint műtárgyak bemutatásával. Nemcsak szakértelmével, hanem jól ismert természet- és emberszeretetével ismét lenyűgözte a csoportot.

Az első magyar botanikus kert 230 éve a Nagyszombati Egyetemenél létesült. Kisvártatva az egyetem Budára költözött. A kert a mai Krisztina térnél volt, de sajnos, ismételten költözködni kellett.

József nádor tanácsára a Festetics család Üllői út és Illés utca közti 10 hektáros területén talált végleges helyet, de az épülő klinika a területének kétharmadát később elfoglalta. Még a tavat is bekebelezte, amelyben a kis Nemeceket megfürdették a híres regény szerint.

Sok jeles botanikusnak és lelkes kertésznek köszönhetően ma 7000 növény díszlik a kertben. Az ország, és a Botanikus Kert értékét is példásan segítő, "magyarrá vált" József nádor egy vörösmárvány emlékoszlopa és a kiváló botanikus polihisztor *Kitaibel Pál* - KÖBÖL ÖNTÖTT - szép, lányosarcú mellszobra előtt tisztelegtünk. Megtekintettük a "*Magyar fűvészkönyv*" szerzőinek: *Diószegi Sámuelnek* és *Fazekas Mihálynak* közös emlékoszlopát, valamint a híres igazgató, *Jurányi Lajos* emlékművét is. A területet és az üvegházakat jórészt bejártuk.

Virágzott többek között a gránátalma és az angyaltrombita. A Millenniumhoz már felépült pálmaház zöld oázisait és színpompás kígyóit kellő tisztelettel szemléltük. A termő szedermálnát és az üvegházak tarka kincseit is sorba üdvözlöttük, jóhangulatú együttlét, szép délelőtt volt, érdemes lesz néha visszatérni ide.